

SERMAYEDEN DEMOKRASİ UMANLAR

Aydınlık Dergisi, 20 Ekim 2002

Yıldırım Koç

Bir süre önce Ankara dışında bir grup işçi arkadaşımın Avrupa Birliği konusunu tartışıyoruz. Bunca yıldır tartışmamıza, tekrar tekrar belirli konuları anlatmamıza rağmen, önemli bazı yanlışlıkların yinelenildiğini gördüm. Bu yanlışlıkların temelini, dünyayı yorumlarken “emek-sermaye” ilişkisi açısından bakmamanın oluşturduğunu düşünüyorum. Bir dönem aydın kimliği bulunmuş bazı sömürge okumuşlarının da insanları yanıltmada önemli rolü olduğu kanısındayım.

Bir arkadaş, “Avrupa’nın istekleri demokrasi; buna karşı mı çıkıyorsun?” dedi. Ben de, iki noktaya dikkatini çektim. Birincisi, eğer dünyaya “emek-sermaye” çelişkisi çerçevesinde bakıyorsa, sermayeden demokrasi ummak gibi bir anlayışın son derece yanlış olduğu. Avrupa Birliği günümüzde emperyalist bir güçtür. Bu emperyalist güç, Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasında ortaya çıkan yeniden paylaşım mücadelesinde kendisine yeni sömürgeler aramaktadır. Bunu yaparken de “demokrasi” ve “insan hakları” gibi kavramları işine geldiği zaman ve işine geldiği biçimde kullanmaktadır. Sermayenin ve hele hele emperyalizmin bir ülkeye demokrasi getireceğini sanmanın, akıl alır bir yaklaşım olmadığını anlattım. Arkadaşın dikkatini çektiğim ikinci nokta da ulusal egemenlik ve bağımsızlık ile demokrasi arasındaki ilişkiydi. Bir emperyalist güç geliyor, ülkeni sömürgeleştiriyor; diğer bir deyişle, ulusal egemenliği ve bağımsızlığı yok ediyor. Ardından da demokrasiyi geliştireceğini söylüyor. Demokrasinin önşartları, ulusal egemenlik ve bağımsızlıktır. Bunlar yoksa, sözkonusu uygulamalar, gerçek bir demokrasi değildir, sermayenin ve özel olarak emperyalistlerin izin verdiği sınırlı düzenlemelerdir. Aynen, 1919-1922 döneminde İstanbul’u işgal etmiş emperyalist güçlerin, emperyalizme karşı çıkmayan işçi grevlerine ve gösterilerine tepki göstermemeleri ve hatta bazen destek vermeleri gibi. Bu arkadaşlarıma, 12 Eylül darbesi sonrasında Türkiye’deki yönetime en büyük desteği verenler arasında bulunan Almanya’nın bugün demokrasiden söz etmesinin ne kadar samimi olduğunu da sordum.

Arkadaşlardan biri, “Avrupa’da demokrasi var; demokrasi istekleri samimi olamaz mı?” diye sordu. Ben de ona eski Yunan’daki demokrasiyi hatırlattım. Bilindiği gibi, “demokrasi” kavramı bile eski Yunan’da geliştirilmiştir. Eski Yunan’da demokrasi vardır, ama kimin için? Yalnızca köle sahipleri için. Avrupa emperyalizmi de sınırlı bir demokrasiyi kendisi için istemekte; bu demokrasinin ekonomik altyapısını da uluslararası düzeyde etkin bir sömürüye dayandırmaktadır.

Diğer bir arkadaş, Türkiye’nin sorunlarının yaratılmasında Avrupa Birliği’nin rolü bulunmadığını ileri sürdü. Ben de ona hem gümrük birliğinin Türkiye ekonomisi üzerindeki tahrip edici etkilerini hatırlattım, hem de IMF’nin yönetim kurulunda Avrupa Birliği ülkelerinin oy hakkının yüzde 29,88 olduğunu ve Avrupa Birliği’nin tüm belgelerinde IMF programlarının uygulanmasının talep edildiğini.

Görebildiğim kadarıyla, işçiler arasında AB konusundaki kafa karışıklığının birkaç nedeni var. Birinci neden, kendisi “Avrupa kimliği”ni yaratmaya çalışırken, bizim gibi ülkelerde etnik kimliği öne çıkaran emperyalistlerin özellikle Kürtçüler üzerindeki etkisi. İkinci neden, cumhuriyet düşmanı kesim. 1925 yılında Şeyh Sait ayaklanmasındaki ittifak yeniden sahnede. Üçüncüsü, 12 Eylül sonrasında Avrupa’ya sığınan ve bir bölümü bazı Avrupa ülkelerinin vatandaşlığını almış kişilerin etkisi. Bunlara, çeşitli projeler aracılığıyla bağımsızlığını yitirmiş kişi ve kuruluşları da eklemek gerekli. Dördüncüsü, Türkiye’deki anti-demokratik baskılar ve insan hakları ihlallerinin yarattığı tepkiler. Beşincisi, “şu Avrupa Birliği’ne bir girsek de bizim çocuğu Fransa’ya veya Almanya’ya bir gönderebilsem” diye hayal görenlerin umutları.